

Дослідження, розробки, проекти з публічного управління та адміністрування
УДК 332.171:352.075

Базько Олександра Андріївна

здобувач

*Науково-дослідного центру
індустріальних проблем розвитку НАН України*

Базько Александра Андреевна

соискатель

*Научно-исследовательского центра
индустриальных проблем развития НАН Украины*

Bazko Oleksandra

Applicant of the

*Research Center of Development
Industrial Problems of the Ukraine NAS*

Ющенко Наталія Вікторівна

*аспірант кафедри державного управління,
публічного адміністрування та регіональної економіки*

*Харківського національного економічного
університету імені Семена Кузнеця*

Ющенко Наталья Викторовна

*аспирант кафедры государственного управления,
публичного администрирования и региональной экономики*

*Харьковского национального экономического
университета имени Семена Кузнеця*

Yushchenko Nataliia

*Postgraduate Student of the Department of
Public Administration and Regional Economics
Simon Kuznets Kharkov National University of Economics*

**КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ
КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ МОДЕЛЬ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ
ПРОЕКТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА МЕСТНОМ УРОВНЕ
CONCEPTUAL MODEL OF IMPROVING THE EFFICIENCY OF
PROJECT ACTIVITY AT THE LOCAL LEVEL**

Анотація. У статті запропоновано концептуальну модель підвищення ефективності проєктної діяльності на місцевому рівні. Визначено сутність ефективності проєктної діяльності та проаналізовано базові підходи до аналізу критеріїв та чинників успішності проєктної діяльності взагалі. Узагальнено та проаналізовано чинники під час організації групової проєктної діяльності, серед яких соціально-психологічні, зовнішньо-організаційні чинники та рівень готовності територіальних громад до здійснення проєктної діяльності. Визначено, що рівень готовності територіальних громад до здійснення проєктної діяльності представляє собою комплекс мотивів, знань, умінь, навичок, способів проєктних дій, особистісних якостей, що забезпечують успішну взаємодію її суб'єктів. Обґрунтовано, що концепція запропонованої моделі полягає в максимально ефективному використанні можливостей групової проєктної діяльності для забезпечення якісного формування комунікативної компетентності територіальних громад, їх особистісного та професійного розвитку. Ключовими складовими запропонованої моделі є: концептуально-цільова, функціональна, структурна, діагностична. Визначено, що головна мета концептуально-цільової складової полягає у формуванні комунікативної компетентності, оволодінні способами вирішення проблемних професійно-орієнтованих задач засобами проєктної діяльності. Функціональна складова моделі включає визначення суб'єктів, від яких залежить ефективність проєктної діяльності, та які здійснюють її оцінювання. Виявлено, що структурна складова моделі містить етапи, відповідно до яких повинна організовуватись проєктна діяльність на

місцевому рівні. Діагностична складова моделі містить критерії та показники, рівні, засоби оцінювання ефективності проектної діяльності. В рамках даної складової визначено три рівні ефективності проектної діяльності (низький, середній, високий) на основі врахування досягнутих результатів у процесі проектної діяльності.

Ключові слова: проектна діяльність, територіальні-громади, ефективність проектної діяльності, ефективне функціонування, концептуальна модель, місцевий рівень.

Анотація. В статті предложена концептуальная модель повышения эффективности проектной деятельности на местном уровне. Определена сущность эффективности проектной деятельности и проанализированы базовые подходы к анализу критериев и факторов успешности проектной деятельности вообще. Обобщены и проанализированы факторы при организации групповой проектной деятельности, среди которых социально-психологические, внешне организационные факторы и уровень готовности территориальных громад к осуществлению проектной деятельности. Определено, что уровень готовности территориальных громад к осуществлению проектной деятельности представляет собой комплекс мотивов, знаний, умений, навыков, способов проектных действий, личностных качеств, обеспечивающих успешное взаимодействие ее субъектов. Обосновано, что концепция предложенной модели заключается в максимально эффективном использовании возможностей групповой проектной деятельности для обеспечения качественного формирования коммуникативной компетентности территориальных громад, их личностного и профессионального развития. Ключевыми составляющими предложенной модели являются: концептуально-целевая, функциональная, структурная, диагностическая. Определено, что главная цель концептуально-целевой составляющей заключается в формировании коммуникативной компетентности, овладении способами решения проблемных

профессионально-ориентированных задач средствами проектной деятельности. Функциональная составляющая модели включает определение субъектов, от которых зависит эффективность проектной деятельности, и которые осуществляют ее оценку. Обнаружено, что структурная составляющая модели содержит этапы, согласно которым должна организовываться проектная деятельность на местном уровне. Диагностическая составляющая модели содержит критерии и показатели, уровни, средства оценки эффективности проектной деятельности. В рамках данной составляющей определены три уровня эффективности проектной деятельности (низкий, средний, высокий) на основе учета достигнутых результатов в процессе проектной деятельности.

Ключевые слова: проектная деятельность, территориальные громады, эффективность проектной деятельности, эффективное функционирование, концептуальная модель, местный уровень.

Summary. The article proposes a conceptual model for improving the efficiency of project activities at the local level. The essence of project activity efficiency is determined and the basic approaches to the analysis of criteria and factors of project activity success in general are analyzed. The factors during the organization of group project activities are generalized and analyzed, including social-psychological, external-organizational factors and the level of readiness of territorial communities for project activities. It is determined that the level of readiness of territorial communities to carry out project activities is a set of motives, knowledge, skills, abilities, methods of project actions, personal qualities that ensure the successful interaction of its subjects. It is substantiated that the concept of the offered model consists in the most effective use of possibilities of group project activity for maintenance of qualitative formation of communicative competence of territorial communities, their personal and professional development. The key components of the proposed model are: conceptual-target, functional, structural, diagnostic. It is determined that the main purpose of the conceptual-target component is to form communicative competence, mastering

the methods of solving problem-oriented tasks by means of project activities. The functional component of the model includes the identification of the entities on which the effectiveness of the project activity depends, and which carry out its evaluation. It was found that the structural component of the model contains the stages according to which project activities should be organized at the local level. The diagnostic component of the model contains criteria and indicators, levels, means of evaluating the effectiveness of project activities. Within this component, three levels of project activity efficiency (low, medium, high) are defined on the basis of taking into account the results achieved in the project activity process.

Key words: *project activity, territorial communities, efficiency of project activity, effective functioning, conceptual model, local level.*

Постановка проблеми. Винятково важливим для всіх сучасних територій є питання формування ефективної системи державного управління, що створить необхідні умови для підвищення якості життя населення. Підвищення ефективності діяльності органів управління є одним зі складних завдань державної політики, що вимагає зусиль з боку самих органів влади і розвитку взаємовідносин із суспільством. При цьому реформування системи державного управління має супроводжуватися реструктуризацією функцій і повноважень органів влади і одночасно прагнути задовольняти інтереси суспільства. Сучасна практика державного управління економічними системами сьогодні орієнтована на проєктні технології за участю населення. Впровадження абсолютно нового механізму проєктного управління передбачає також актуалізацію питання визначення ефективності проєктної діяльності на місцевому рівні. Основна мета діяльності органів місцевого самоврядування полягає не тільки в поліпшенні якості життя населення шляхом створення соціальної інфраструктури та підтримання екологічної безпеки, але в стабілізації економіки шляхом регулювання соціально-економічних процесів. Саме від ефективності діяльності органів місцевого самоврядування залежить

оптимальне вирішення державою економічних, соціальних, політичних завдань. У цьому контексті дослідження умов ефективної і плідної взаємодії і співпраці у вирішенні питань місцевого значення набуває особливої своєчасності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основним питанням у напрямі досліджень організації проектної діяльності є проблема її ефективності, яка на сьогодні не дістала однозначного вирішення. У науковій літературі розглядають такі аспекти ефективності проектної діяльності, як система чинників та умов організації проектної діяльності, її вплив на результати регіональних програм розвитку, на знання, вміння, навички, компетентності органів місцевого самоврядування, конструювання системи критеріїв та відповідних їм показників оцінки ефективності проектної діяльності тощо. Так, до ключових вчених-науковців слід віднести: Д. Безуглий, П. Ворона, О. Дурман, Н. Костіна, О. Медведєва, Г. Мінаєва, О. Ракоцило, В. Рач, О. Россошанська, С. Серьогін, Ю. Шаров та інші [1–8].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Незважаючи на існуючі напрацювання за даною проблематикою, питання дослідження ефективності проектної діяльності на місцевому рівні висвітлені фрагментарно, тому потребують подальшого дослідження з урахуванням новітніх технологій у даній сфері. Метою даної статті є розробка концептуальної моделі підвищення ефективності проектної діяльності на місцевому рівні.

Виклад основного матеріалу. Насамперед визначимо, у чому полягає ефективність проектної діяльності. Відомо, що ефективність є системною мірою, яка визначає ступінь досягнення цілей діяльності та її результат у співвідношенні до здійснених затрат (матеріальних, часових, інтелектуальних, психологічних тощо). Аналізуючи проблему ефективності проектної діяльності об'єднано-територіальних громад, слід дослідити

базові підходи до аналізу критеріїв та чинників успішності проєктної діяльності взагалі, що слугуватиме методологічною основою побудови концептуальної моделі підвищення ефективності проєктної діяльності на місцевому рівні.

Слід зазначити, що різні способи оцінки ефективності проєктної діяльності, які включають в себе різні системи показників, повинні бути сформовані з врахуванням відповідних чинників, що в кінцевому результаті проявляється в оптимальному співвідношенні критеріїв ефективності. Важливо, що одночасне володіння проєктної діяльності ознаками індивідуальної та спільної діяльності визначає дискурс її аналізу в межах складної, неоднозначної та нелінійної взаємодії індивідуально-психологічних, соціально-психологічних та зовнішніх, організаційних чинників.

Врахування психологічних чинників під час організації групової проєктної діяльності перетворює їх на психологічні умови, якими можна керувати з метою підвищення її ефективності. Так, до чинників групової проєктної діяльності можна віднести: організаційно-педагогічний вплив координатора проєкту (його готовність та вміння організувати і координувати проєктну роботу команд); соціально-психологічні процеси під час проєктної діяльності (характер взаємодії між учасниками команди, вплив лідера на взаємодію у команді, процес встановлення продуктивного контакту між учасниками команди); індивідуально-психологічні особливості учасників команд.

У результаті теоретичного аналізу, окрім соціально-психологічних чинників виокремлено також зовнішньо-організаційні та рівень готовності територіальних громад до здійснення проєктної діяльності (комплекс мотивів, знань, умінь, навичок, способів проєктних дій, особистісних якостей, що забезпечують успішну взаємодію її суб'єктів). Базуючись на особистісно-діяльнісному та компетентнісному підходах, які містять

логічну структуру оцінки ефективності проєктної діяльності, запропоновано концептуальну модель підвищення ефективності проєктної діяльності на місцевому рівні (рис.1).

Концепція моделі полягає в максимально ефективному використанні можливостей групової проєктної діяльності для забезпечення якісного формування комунікативної компетентності територіальних громад, їх особистісного та професійного розвитку.

Відповідно до запропонованої моделі, концептуально-цільова складова включає мету застосування проєктної діяльності, мету визначення ефективності проєктної діяльності, основні завдання реалізації моделі.

Втілення моделі підвищення ефективності проєктної діяльності передбачає реалізацію відповідних завдань, визначених на основі аналізу її особливостей: забезпечити психологічні умови для ефективної реалізації проєктної діяльності з урахуванням системи зовнішньо-організаційних та соціально-психологічних чинників; забезпечити ефективну реалізацію основних принципів організації проєктної діяльності; забезпечити рефлексивний та метакогнітивний характер інноваційного середовища у процесі проєктної діяльності.

Функціональна складова моделі включає визначення суб'єктів, від яких залежить ефективність проєктної діяльності, та які здійснюють її оцінювання. Також слід враховувати значення зовнішньої експертизи як одного із способів оцінки результатів проєктної діяльності та важливість експертного знання як моделі для формування когнітивних структур суб'єктів проєктної діяльності.

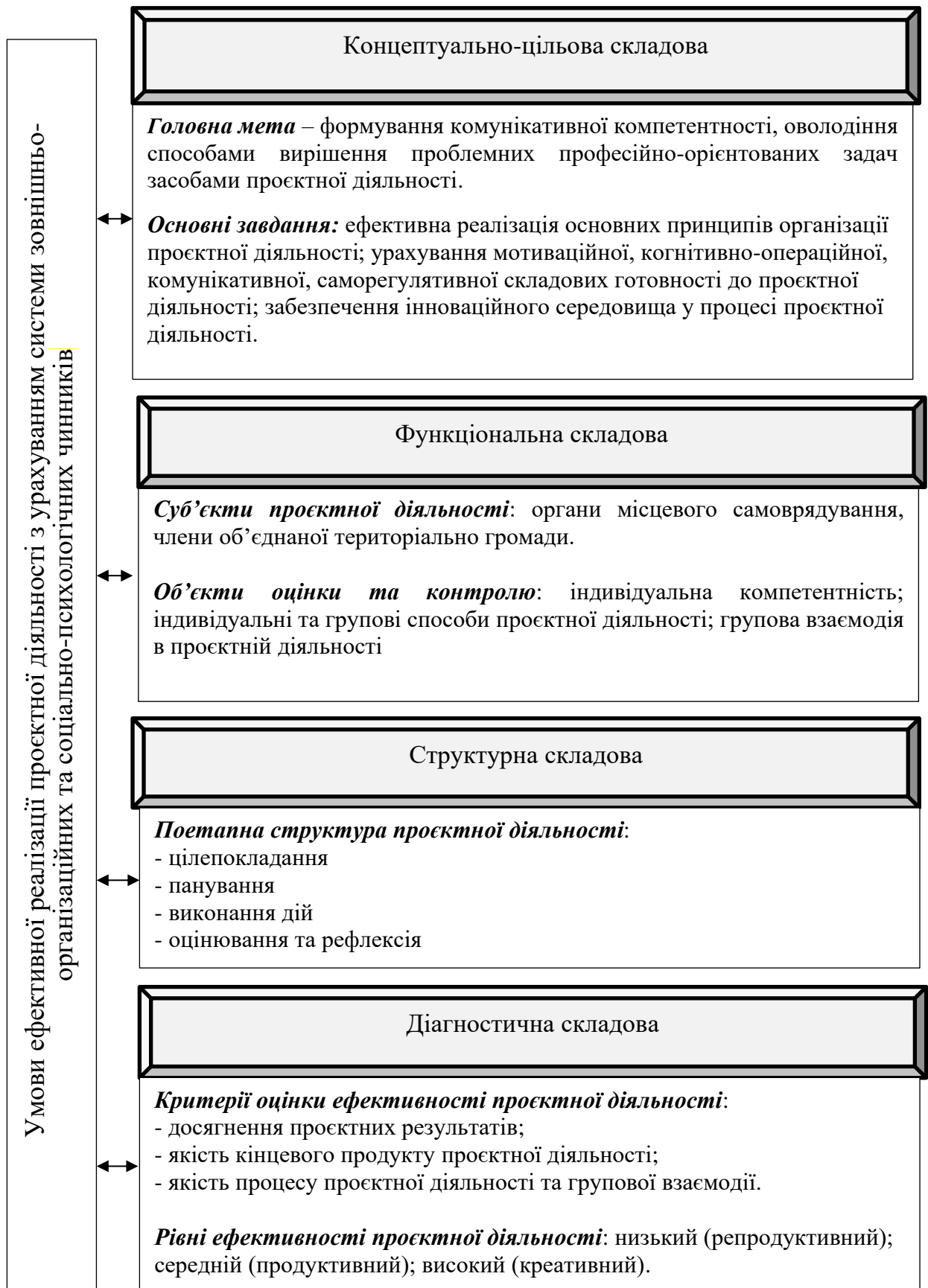

Рис. 1. Концептуальна модель підвищення ефективності проєктної діяльності на місцевому рівні

Структурна складова моделі містить етапи, відповідно до яких повинна організовуватись проєктна діяльність на місцевому рівні. Аналіз наукової літератури дозволив зробити висновок, що вчені по-різному називають етапи проєктної діяльності, але у визначенні їх сутності, як правило, єдині. Важливо, що кожен етап роботи над проєктом повинен мати визначену мету та зміст діяльності, що втілюються в конкретних продуктах діяльності.

Діагностична складова моделі містить критерії та показники, рівні, засоби оцінювання ефективності проєктної діяльності. Реалізація системи оцінки ефективності проєктної діяльності відбувається на основі використання відповідних методів (тестування, опитування, анкетування, рефлексія, аналіз, самооцінка, групова оцінка, експертна оцінка тощо) та засобів (психодіагностичні методики, анкети, звіти, рефлексивні запитання, шкали рейтингової оцінки тощо), володіння якими є одним із важливих компонентів готовності територіальних громад до використання методу проєктів. В рамках даної складової визначено три рівні ефективності проєктної діяльності: низька ефективність (репродуктивний рівень), середня ефективність (продуктивний рівень), висока ефективність (креативний рівень) на основі врахування досягнутих результатів у процесі проєктної діяльності.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, на основі проведеного теоретичного аналізу запропоновано концептуальну модель підвищення ефективності проєктної діяльності, розроблену на підставі особистісно-діяльнісного та компетентісного підходів, що містить логічну структуру оцінки ефективності проєктної діяльності. Концепція представленої моделі полягає в ефективному використанні можливостей групової проєктної діяльності для забезпечення якісного формування комунікативної компетентності територіальних громад, сприяння їх професійному розвитку, забезпечення

їх ефективності.

Література

1. Дурман О.Л. Використання проектного менеджменту в діяльності органів місцевого самоврядування. *ВІСНИК ХНТУ*. 2020. № 3(74). С. 140–147.
2. Мінаєва Г. М. Управління проектною діяльністю органами місцевого самоврядування для зміцнення інфраструктури території. *Теорія та практика державного управління*. 2011. №3. С. 373–379.
3. Ракоцило О. М. Організація проектного офісу в органах публічної влади. *Держава та регіони*. № 4 (40). 2012. С. 82–86.
4. Рач В. А., Россошанська О. В., Медведєва О. М. Управління проектами: практичні аспекти реалізації стратегій регіонального розвитку. К. : К.І.С., 2010. 276 с.
5. Ричкіна Л. В. Тенденції та перспективи застосування проектного менеджменту для розвитку територіальних громад. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 44(1). С. 178–184.
6. Сахань О.М. Проблеми функціонування публічної влади в Україні // Публічна влада в Україні та конституційно-правовий механізм її реалізації : матеріали наук.-практ. конф., м. Харків, 28 верес. 2011 р., НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Х., 2011. С. 136–139.
7. Управління проектами з місцевого та регіонального розвитку : дистанц. навчальний курс. Швейцарсько-український проєкт «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO, 2015. Режим доступу : <http://udl.despro.org.ua>
8. Шаров Ю.П., Безуглий Д.Г. Типологія проєктів місцевого самоврядування та її використання для методичної підтримки обґрунтування проєктів. *Аспекти публічного управління*, 2016. № 6–7 (32–33). С. 95–102.

References

1. Durman O.L. (2020) Vykorystannja projektnogho menedzhmentu v dijalnosti orghaniv miscevogho samovrjaduvannja [The use of project management in the activities of local governments]. *VISNYK KhNTU*, № 3(74). P. 140–147.
2. Minajeva Gh. M. (2011) Upravlinnja proektnoju dijalnistju orghanamy miscevogho samovrjaduvannja dlja zmicnennja infrastruktury terytoriji [Management of project activities by local governments to strengthen the infrastructure of the territory]. *Teorija ta praktyka derzhavnogho upravlinnja*. № 3. P. 373–379.
3. Rakocylo O. M. (2012) Orghanizacija proektnogho ofisu v orghanakh publichnoji vlady [Organization of the project office in public authorities]. *Derzhava ta reghiony*. № 4 (40). S. 82–86.
4. Rach V. A., Rossoshansjka O. V., Medvedjeva O. M. (2010) Upravlinnja proektamy: praktychni aspekty realizaciji strateghij reghionaljnogho rozvytku [Project management: practical aspects of implementing regional development strategies]. Kyiv: K.I.S., 276 p.
5. Rychkina L. V. (2015) Tendenciji ta perspektyvy zastosuvannja proektnogho menedzhmentu dlja rozvytku terytorialjnykh ghromad [Tendencies and prospects of application of project management for the development of territorial communities]. *Efektivnistj derzhavnogho upravlinnja*. Vyp. 44(1). P. 178–184.
6. Sakhanj O.M. (2011) Problemy funkcionuvannja publichnoji vlady v Ukraini [Problems of functioning of public power in Ukraine]. *Publichna vlada v Ukraini ta konstytucijno-pravovyj mekhanizm jiji realizaciji*, NDI derzh. bud-va ta misc. Samovrjaduvannja, Kharkiv, P. 136–139.
7. Shvejcarsjko-ukrajinsjkyj projekt «Pidtrymka decentralizaciji v Ukraini» DESPRO (2015) Upravlinnja proektamy z miscevogho ta reghionaljnogho rozvytku [Project management for local and regional development]. Available at: <http://udl.despro.org.ua>

8. Sharov Ju., Bezuglyj D.Gh. (2016) Typologhija proektiv miscevogho samovrjaduvannja ta jiji vykorystannja dlja metodychnoji pidtrymky obgruntuvannja proektiv [Typology of local government projects and its use for methodological support of project substantiation]. *Aspekty publichnogho upravlinnja*, № 6–7 (32–33). P. 95–102.